

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ СЦИНТИЛЯЦІЙНИХ МАТЕРІАЛІВ**

ЗАТВЕРДЖЕНО:

Наказ в.о. директора
ІСМА НАН України

~~23.02.2020 № 2/19~~

ІНСТРУКЦІЯ № 1-ПБ
по протипожежному режиму у відділах, лабораторіях,
адміністративних, складських та виробничих приміщеннях
ІСМА НАН України

м.Харків
2020

Інструкція розроблена з метою виконання вимог Кодексу цивільного захисту України «Правил пожежної безпеки в Україні», затверджених наказом МВС України від 30.12.2014 № 1417 для забезпечення шляхом проведених організаційних, технічних та інших заходів попередження пожеж, забезпечення безпеки людей, зменшення майнових витрат.

Дана інструкція поширюється на всі структурні підрозділи Інституту сцинтиляційних матеріалів Національної академії наук України (далі за текстом — ІСМА) і установлює вимоги пожежної безпеки, а також протипожежного режиму на території та об'єктах ІСМА.

Дотримання й виконання вимог справжньої інструкції обов'язково для всіх співробітників.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Забезпечення пожежної безпеки в цілому по ІСМА покладається на директора або уповноважених ним осіб, а відповідальність за виконання вимог і організацію робіт із пожежної безпеки в підрозділах - на керівників підрозділів (завідувачі відділів, завідувачі лабораторій, складів тощо), які зобов'язані:

- розробляти комплексні заходи по забезпеченню пожежної безпеки;
- забезпечити дотримання працюючими встановленого протипожежного режиму на довірених ділянках;
- забезпечити справний стан та постійну готовність до дії, засобів пожежогасіння та систем сигналізації;
- знати пожежонебезпечні властивості сировини, матеріалів і речовин, які використовуються у технологічних процесах;
- визначати обов'язки осіб, відповідальних за пожежну безпеку у відділах, лабораторіях, складах тощо;
- здійснювати контроль стану справності роботи систем вентиляції, опалення, електроустановок, технологічного обладнання та приборів та вживати заходів щодо усунення несправностей, які можуть привести до загоряння та пожежі;
- проводити первинні, повторні позапланові інструктажі по протипожежній безпеці.

1.2 Відповідальність за дотримання встановлених протипожежних заходів, правил та методів виконання робіт на кожному робочому місці покладається на особу, яка обслуговує дану ділянку роботи.

1.3 Кожний робітник, незалежно від посади, яку займає, зобов'язаний:

- чітко знати та виконувати встановлені правила пожежної безпеки, не допускати дій, які можуть викликати загоряння або пожежу;
- помітивши загоряння, задимлення і другі ознаки пожежі, вжити заходів до локалізації або обмеженню розповсюдження вогнища загоряння шляхом застосування наявних первинних засобів пожежогасіння (азбестове або грубововняне полотно, пісок, вода, вогнегасники);
- довести для відома про те, що трапилось, керівника підрозділу, який вживає заходів до евакуації людей і матеріальних цінностей та ліквідації пожежі.

1.4 Усі працівники при прийманні на роботу зобов'язані проходити вступний інструктаж з питань пожежної безпеки, а по місці роботи - первинний, повторний та позаплановий інструктажі.

1.5 Працівники, зайняті на роботах з підвищеною пожежною небезпекою, попередньо проходять спеціальне навчання (пожежно-технічний мінімум), а потім постійно - один раз у рік перевірку знань із питань пожежної безпеки.

1.6 Допуск до роботи осіб, що не пройшли навчання, інструктаж і перевірку знань з питань пожежної безпеки - заборонений.

1.7 Особи, які винні у порушенні "Правил пожежної безпеки" в залежності від характеру порушень та їх наслідків залучаються до відповідальності згідно з діючим законодавством.

2. ПОРЯДОК ДІЙ У ВИПАДКУ ПОЖЕЖІ

2.1. У випадку виявлення ознак загоряння або пожежі, кожний співробітник зобов'язаний:

- обесточити устаткування, технологічні установки, прилади, відключити вентиляцію;
- негайно повідомити про це на пост охорони начальникові зміни по телефону 6-00, або в Державну пожежну охорону по телефону «101»;
- приступити до ліквідації вогнища загоряння первинними засобами пожежогасіння (вогнегасник, ПК - внутрішнього водопостачання, пісок, азбестова ковдра);
- оповістити та викликати до місця пожежі керівника підрозділу;
- при необхідності вжити заходів до евакуації людей та матеріальних цінностей.

3. СТАН ТЕРИТОРІЇ

3.1. До всіх будівель і споруд ІСМА повинен бути забезпечений вільний доступ. Протипожежні розриви між спорудженнями, відкритими майданчиками для зберігання матеріалів повинні відповідати вимогам будівельних норм. Їх не можна захаращувати устаткуванням, матеріалами тощо.

3.2. Під'їзди та проїзди до всіх будівель та споруд повинні бути завжди вільними, доступи до пожежного інвентарю та пожежним гідрантам необхідно періодично очищати.

3.3. Територію необхідно утримувати в чистоті, не допускаючи її загрознання сміттям, побутовими та виробничими відходами і матеріалами, що мають підвищену пожежну небезпеку.

3.4. Не дозволяється розведення багать, спалювання тари, горючих відходів, сміття тощо.

3.5. На території, у виробничих лабораторних приміщеннях, складах **забороняється** паління.

3.6. Первинні засоби пожежогасіння розміщуються в місцях видних та доступних. Використання первинних засобів пожежогасіння не по призначенню **забороняється**.

4. СТАН БУДІВЕЛЬ ТА ПРИМІЩЕНЬ

4.1. Усі виробничі, лабораторні, складські, службові н адміністративні приміщення повинні вчасно очищатися від сміття, відходів виробництва, легкогорючих матеріалів н постійно утримуватися у чистоті.

4.2. Приступати до реконструкції, переплануванню приміщень, технологічному переоснащенню дозволяється при наяві проектної документації, яка пройшла експертизу на відповідність нормативним актам з пожежної безпеки з позитивним результатом в органах Держпожнадзора.

4.3. Для всіх будівель та приміщень виробничого, складського призначення та лабораторій повинна бути визначена категорія вибуховопожежної безпеки (по ОНТП 24-86), а також клас зони за правилами обладнання електроустановок.

4.4. У підвальних і цокольних поверхах не допускається:

- розміщення вибуховопожежних виробництв, зберігання й застосування ЛЗР н ГЗ, вибухових речовин, балонів з газами, карбіду кальцію та інших речовин і матеріалів, які мають підвищену небезпеку;
- обладнання складів горючих матеріалів, майстерень, де використовуються горючі матеріали, якщо вхід до них не ізольований від загальних евакуаційних сходових кліток;
- використовувати горища, технічні поверхи й технічні ніші (у т.ч. електрощитові, венткамери) під виробничі ділянки, місця для зберігання продукції, обладнання, меблі. Двері горищ, технічних приміщень, венткамер, електрощитових повинні утримуватися зачиненими. На дверях слід указати місце зберігання ключів.

4.5. Прямки віконних прорізів підвальних і цокольних поверхів необхідно регулярно очищати від горючих відходів виробництва, сухих листів, трави та інше, не допускається закривати їх наглухо, а також загороджувати або закладати віконні прорізи.

4.6. У приміщеннях **забороняється** використовувати електронагрівальні прилади з відкритими нагрівальними елементами, які не мають автоматичної системи відключення, також кустарного виробництва.

5. ЗМІСТ ЕВАКУАЦІЙНИХ ШЛЯХІВ І ВИХОДІВ

5.1. Евакуаційні шляхи та виходи повинні утримуватися вільними, не захарашуватися і у випадку виникнення пожежі забезпечувати безпеку під час евакуації всіх людей, які знаходяться в приміщеннях будинків і споруджень.

5.2. При розміщенні технологічного та іншого обладнання в приміщеннях повинні бути забезпечені евакуаційні проходи до сходових кліток та до інших шляхів евакуації.

5.3. Двері на шляхах евакуації повинні відкриватися в напрямку вихода із приміщення.

5.4. Евакуаційні виходи повинні бгть позначені світловими покажчиками з написом "**ВИХІД**" білого кольору на зеленім тлі.

6. ПОЖЕЖНА БЕЗПЕКА ПРИ РОБОТІ ЕЛЕКТРОУСТАНОВОК

6.1. Електроустановки повинні відповідати вимогам чинних Правил обладнання електроустановок (ПОЕ), Правил технічної експлуатації електроустановок споживачів (ПТЕЕС), Правил техніки безпеки під час експлуатації електроустановок споживачів (ПТБЕС), іншим нормативним документам.

6.2. Усі роботи повинні проводитися при ісправному електроустаткуванні. Виявивши дефект в ізоляції проводів, несправності пускачів, штепселів, розеток, качан і іншої арматур, а також заземлення й огорожень, слід негайно повідомити про це чергового електромонтера за тел.3-62.

6.3. Плавкі вставки запобіжників повинні бути калібровані з позначенням на клеймі номінального струму вставки. Застосування саморобних некаліброваних плавких вставок - **забороняється**.

6.4. З'єднання, відгалуження жил проводів і кабелів повинні виконуватися за допомогою пресування, зварювання, пропайки або затисків (гвинтових, болтових).

6.5. Нові підключення різних струмоприймачів необхідно проводити з обліком припустимої струмової навантаженості електромережі.

6.6. Електронагрівальні прилади, апаратура повинні включатися в електромережу тільки за допомогою ісправних штепсельних з'єднань і електророзеток заводського виготовлення.

6.7. Застосування електричних обігрівальних приладів у приміщеннях з категоріями вибуховопожежонебезпечних А н Б **не дозволяється**.

6.8. Не дозволяється:

- прокладання електричних проводів і кабелів транзитом через складські приміщення, пожежонебезпечні й вибухонебезпечні зони;
- експлуатація електричних проводів і кабелів з ушкодженою ізоляцією, або ізоляцією, яка в процесі експлуатації втратила свої захисні властивості;
- застосування саморобних подовжувачів;
- користування ушкодженими розетками, вимикачами, сполучними коробками й т. д, а так само розетками, установленими на негорючих підставках.

7. ПРАВИЛА ПОЖЕЖНОЇ БЕЗПЕКИ В ЛАБОРАТОРІЯХ

7.1. Співробітники лабораторій і відділів повинні знати пожежну небезпеку хімічних речовин і матеріалів, які застосовуються, способи їх гасіння та дотримувати заходів при роботі з ними.

7.2. Лабораторні меблі та устаткування повинні устанавлюватися так, щоб не перешкоджати евакуації людей і не зменшувати мінімально припустиму ширину проходів.

7.3. Робочі столи й витяжні шафи, призначені для роботи з пожежонебезпечними речовинами повинні перебувати в справному стані, покриті неспаленими матеріалами й мати бортики.

7.4. Легкозаймисті і горючі рідини повинні зберігатися в металічних ящиках із щільно зачиняючимися кришками у кількості, що не перевищують змінну потребу.

7.5. Злив у каналізацію відпрацьованих ЛЗР і ГР **забороняється**. Наприкінці робочого дня їх необхідно збирати в окрему тару і виносити у встановлене місце для наступної утилізації або регенерації.

7.6. Усі роботи, пов'язані з можливістю виділення токсичних н пожежонебезпечних пар і газів, повинні проводитися тільки у витяжних шафах із справнопрацюючою вентиляцією. Користуватися витяжними шафами з розбитими стеклами або з несправною вентиляцією **забороняється**.

7.7. При випадкових прольвах ЛЗР н ГР необхідно негайно виключити електронагрівальні прилади або джерела тепла з відкритим вогнем, знеструмити кімнату відключенням загального рубильника. Місця протоки рідини необхідно засипати піском, який потім зібрати дерев'яним совком або лопатою.

7.8. Скляний посуд з кислотами, лугами дозволяється переносити тільки в спеціальних металевих або дерев'яних ящиках або решетуваннях.

7.9. Працюючі в лабораторіях співробітники зобов'язані перед початком роботи надягти спец-одяг та мати при собі індивідуальні засоби захисту.

7.10. Лабораторні приміщення повинні бути забезпечені первинними засобами пожежогасіння.

7.11. У приміщеннях, де ведуться особливо небезпечні роботи повинно перебувати не менш двох людей, один нз них призначається розпорядженням, наказом відповідальним.

8. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ПРИ ПРОВЕДЕННІ ЗВАРЮВАЛЬНИХ І ІНШИХ ВОГНЕВИХ РОБІТ

8.1. Проведення вогневих робіт дозволяється тільки після застосування заходів, що виключають можливість виникнення пожежі.

8.2. До проведенню зварювальних та інших вогневих робіт допускаються особи, що пройшли в установленому порядку навчання згідно програми пожежно-технічного мінімуму, та одержали спеціальне посвідчення.

8.3. Керівник підрозділу, у якому проводяться вогневі роботи на тимчасових місцях, зобов'язано оформити наряд-допуск на проведення таких робіт, погоджувати його зі службою пожежної безпеки, (а у випадку їх відсутності - зі службою охорони праці) для встановлення відповідного контролю.

8.4. Після закінчення вогневих робіт виконавець зобов'язаний ретельно оглянути місце проведення, при наявності горючих конструкцій полити їх водою, усунути можливі причини виникнення пожежі. Особа, відповідальна за пожежну безпеку приміщення, установки, ділянки, де проводилися вогневі роботи повинна забезпечити перевірку місця проведення вогневих робіт протягом 2 годин з моменту їх закінчення. Про приведення місця вогневих робіт у пожежобезпечний стан виконавець і відповідальний за пожежну безпеку роблять відповідні записи і оцінки в наряді-допуску.

8.5. Місця проведення вогневих робіт повинні очищатися від горючих речовин і матеріалів залежно від висоти місця зварювання в указаних радіусах:

- 0 м-м- на відстань 5 м;
- 2 м - на відстань 7 м;
- 5 м - на відстань 9 м;
- 7 м – на відстань 11 м.

8.6. Розміщені в межах зазначених радіусів конструкції, настили підлог, ізоляція й частини встаткування, вироблені з горючих матеріалів, повинні бути захищені від попадання на них іскор металічними екранами або ковдрами із негорючого тепло-ізоляційного матеріалу або іншими способами або политі водою.

8.7. При проведенні зварювальних робіт **не дозволяється:**

- приступати до роботи при несправності устаткування;
- розміщати постійні місця вогневих робіт у пожежонебезпечних і вибуховонебезпечних приміщеннях;
- допускати до зварювальних та інших робіт осіб, які не мають кваліфікаційних посвідчень та не пройшли у встановленому порядку навчання по програмі пожежно-технічного мінімуму;
- проводити зварювання, різання, пайку свіжопофарбованих конструкцій до повного висихання фарби;
- виконуючи вогневі роботи, користуватися одягом зі слідами масел, жирів, бензину, керосину й інших ГР;
- допускати зіткнення електричних проводів з баллонами зі стислими, зрідженими й розчиненими газами;
- виконувати вогневі роботи на апаратах н комунікаціях, заповнених горючими і токсичними матеріалами;
- проводити вогневі роботи на елементах будівель, виготовлених з легких металевих конструкцій з горючими й важко-горючими утеплювачами;
- зберігати у зварювальних кабінах одяг, ЛЗР і ГР, обтиральні і інші матеріали.

8.8. Після закінчення робіт уся апаратура і устаткування повинні бути прибрані в спеціально відведені приміщення.

9. ПОРЯДОК ОГЛЯДУ і ЗАЧИНЕННЯ ПРИМІЩЕНЬ

9.1. Після закінчення роботи співробітники зобов'язані упорядкувати робочі місця, усунути можливі причини пожежі, зачинити вікна, відключити електроживлення електроапаратури, електроустановок, знеструмити всю електромережу крім чергового освітлення та тих установок, які цілодобово перебувають під напругою.

9.2. Особи відповідальні за пожежну безпеку у відділах, лабораторіях, цехах, ділянках і тощо після закінчення роботи зобов'язані оглянути приміщення, переконатися в тому, що немає порушень, які можуть привести до виникнення пожежі, переконатись, що необхідні протипожежні заходи виконані, зробити відповідний запис у журналі.

9.3. Приміщення зачиняються, ключі здаються під охорону (у пенали).

9.4. Закривати приміщення, у яких є неусунуті порушення пожежної безпеки, **не допускається**.

Розробив :
Інженер 1 категорії

М.М. Дніпров

Узгоджено:
Головний інженер

І.А. Бреславський